

Největší zvon v Moravskoslezském kraji má sto let

Od nepaměti v lidech vzbuzují úctu. Nejen svým zvukem a vzhledem, ale i svou historií. „Přežít“ člověka mohou i o několik staletí. Jubilanti v ostravské Katedrále Božského Spasitele oslaví sto let. Nejstarší ale zdaleka nejsou.

Na Zelený čtvrtek zvony odlétají do Říma. Jejich hlas, který jindy zve věřící na mši, oznamuje poledne či klekání, tedy dnes umlkne. Odmlčí se i před dva tisíce zvonů v Moravskoslezském kraji. Že ale doopravdy do Itálie neodletí, protože by to měly poněkud technicky komplikované, o tom se přesvědčil fotograf Deníku Lukáš Kaboň při prohlídce letošních jubilentů z ostravské katedrály. A podívat se na jeho záběry můžete i vy, a to ve fotogalerii níže. Prohlédnout si můžete nejen zvony, ale i zvonici a střešní prostory Katedrály Božského Spasitele, kam se běžný návštěvník nedostane. Navíc nabízí úžasný výhled na město.

Zvony v minulosti hlídaly lidem čas nejen během dne, ale vlastně během celého života. Oznamovaly narození, svolávaly k bohoslužbám, varovaly před nebezpečím, doprovázely radostné i slavnostní okamžiky, a také smutná loučení, včetně toho posledního.

Kolik zvonů se v Moravskoslezském kraji aktuálně nachází, to nikdo přesně neví. Ani kampanolog ostravsko-opavské diecéze Tomáš Hejda „Určitě jich bude přes dva tisíce,“ říká muž, který se je v současné době snaží spočítat.

Kromě toho, že dává dohromady jejich databázi, kontroluje také jejich stav. Na všechny si tedy doslova sáhl. Od roku 2018 má zaevidováno na tři sta zvonů.

Vždy musí zkontrolovat například, jestli je zvon správně zavěšený, jakou má akustiku, není-li poškozený, jaká je jeho historická hodnota...

„Ty nejstarší zvony v kraji pochází z 15. století. Například v Havířově mají krásný renesanční zvon z roku 1490, další historicky cenný bronzový zvon mají v Orlové. Také v Opavě-Jaktaři v kostele sv. Petra a Pavla je úžasný zvon z poloviny 16. století, stejně jako v Bravanticích a samozřejmě i v dalších obcích,“ vyjmenovává některé cenné kousky, které už viděl na vlastní oči Tomáš Hejda. A připomíná významné výročí.

Letos oslaví tři zvony ostravské katedrály Salvator, Cyril a Metoděj a Prokop koncem roku 100 let. Právě tolik uplyne od jejich odlití ve Vítkovických železárnách a následného vysvěcení 23. prosince 1921.

Ocelový odkaz

„Přesto, že se jedná o zvony z lité oceli, jsou velmi kvalitní. Akustika zvuku se podobá zvonům bronzovým. Salvator je z nich největší. Je také největším zvonem v Moravskoslezském kraji a největším z dílny Vítkovických železáren. Váží 3,6 tuny a průměr má 1,9 metru,“ popisuje Tomáš Hejda. A doplňuje, že v ostravských železárnách bylo jen od roku 1917 do roku 1921 odlito celkem 220 ocelových zvonů. Železářny měly i svůj katalog a v něm 26 typů zvonů (nejen kostelních, ale i školních, železničních...).

„Zvony se odlívaly nejen v Ostravě, ale i v Bohumíně, a také v Třineckých železárnách,“ říká kampanolog s tím, že v současné době už postupně ocel nahrazuje opět bronz.

Návrat "doby bronzové"

V loňském roce se například po 79 letech dočkali nových zvonů ve Sviadnově u Frýdku-Místku (původní byly zabaveny nacisty). Nové nástroje nesou jména předchůdců. Svatá Barbora s váhou 150 kilogramů a sv. Jan Nepomucký s váhou 261 kilogramů nahradily dosavadní ocelový zvon.

„Průměrná životnost zvonu je tři sta až pět set let, ale může být i mnohem vyšší. Roli hraje spousta faktorů, nejen materiál, ale například i způsob zvonění. To je dnes již u většiny zvonů ovládáno motorem, ale mnohem šetrnější bylo ruční zvonění,“ vysvětluje Tomáš Hejda, v soukromí sám zapálený zvoník.

Oživení tradic

S partou přátel před několika lety založili společenství zvoníků, které od roku 2015 nese oficiální název Karvinští zvoníci. Úspěšně se snaží obnovit tradice spojené nejen se samotným zvoněním, ale i dalšími zvyky.

Poctivě dodržují i ty velikonoční, a to včetně blížícího se Zeleného čtvrtka. Právě v tento den se totiž zvony v kostelech, ve velkých chrámech i v malých kapličkách odmlčí a „odletí do Říma“. A nahradí je klapání. V ulicích se následně rozezní zvuk dřevěných řehaček a klapáček malých i velkých koledníků. Tento zvyk se dodržuje také v Moravskoslezském kraji, například na Karvinsku.

Snímek je z roku 1915. V minulosti se hrkalo celkem šestkrát poprvé ještě večer v den odletu. Během Velkého pátku se pak hrkalo čtyřikrát. K tomu se přidalo také honění Jidáše. Poslední klapání se konalo následující den ráno, na Bílou sobotu.

Funguje i ve vaše okolí spolek, klub, parta lidí, kteří rádi a pravidelně zvoní na zvony ručně a snaží se obnovit tuto krásnou tradici?

Budeme rádi, když nám vědět na redakce.moravskoslezsky@denik.cz, nebo se ozvěte přímo kampanologovi ostravsko-opavské diecéze Tomáši Hejdovi na thejda@doo.cz.

Bronislava Rudinská Supíková, foto Lukáš Kaboň

Fotogalerie ([bohužel s reklamami je zde](#))

Zdroj: https://moravskoslezsky.denik.cz/zpravy_region/zvony-ms-kraj-katedrala-ostrava-kampanolog-hejda202103.html